

Det kgl. Landhusholdningsfælkskabs Generalforsamling

den 14de December 1876.

Selskabets aarlige Generalforsamling afholdtes Torsdagen den 14de December. 47 Medlemmer vare tilstede.

Lehnsgreve Holstein-Holsteinborg præsiderede og meddelte først Udfaldet af Valgene i Henhold til de indsendte Stemmesedler, som vare blevne optalte ved Bestyrelsesmødet den foregaaende Aften. Udfaldet var følgende:

Til Medlem af Præsidiat var valgt:

Statsraad Tesdorpf (113 St.).

Til Medlemmer af Bestyrelsesraadet:

Docent Fjord (112 St.).

Jægermester J. Friis (112 St.).

Statsraad Bendz (111 St.).

Inspektør Buus (110 St.).

Gartner Wendt (110 St.).

E. Møller Holst (27 St.).*)

*) Hr. E. Møller-Holst valgtes istedetfor Landstingsmand N. Hansen fra Dure, der efter Tour fratraadte, men først efter Stemmesedlernes Omvendelse underrettede Selskabet om, at han ønskede sig fritagen for Valg, hvorfor Stemmerne paa det 6te Medlem af Bestyrelsesraadet faldt meget spredte.

Til Revisor:

Direktør Wolfshagen (107 St.).

Til Medlem af Bestyrelsen for „Fond til Landmænds Uddannelse“ valgtes:

Kammerherre Berner-Schilden (93 St.).

Desuden var der i 5 Amters Landboforeninger foretaget nye Valg paa Amtets repræsentanter til Bestyrelsesraadet, og hertil vare valgte for:

Viborg Amt: Jægermester Fr. Friis, Duelund.

Randers Amt: Godsejer A. Mourier-Petersen,
Holbækgaard.

Århus Amt: Grosserer H. Broge, Århus.

Svendborg Amt: Jægerm. Lindegaard, Lykkesholm.

Kjøbenhavns Amt: Proprietær A. Chr. Andersen,
Badgaard.

Bestyrelsen havde af sin Midte gjenvalgt til
Medlemmer af Belønningsudvalget:

Kammerraad Andersen.

Inspektør Buus.

Medlem af Bogudvalget:

Jægermester S. Friis.

I Bestyrelsesmødet var der blevet optaget i Selskabet følgende 30 nye Medlemmer:

Andersen, F., Forpagter paa Søvertorp pr. Rudkjøbing.

Bay, H., Landbrugskandidat, Proprietær til Rølnkkegaard
pr. Raskov.

Bech, Johannes, Forpagter paa Taarnholm pr. Korsør.

Bonnesen, Landinspektør, Proprietær, Fredensborg.

Breit, F., Proprietær til Søitegaard paa Amager.

Buchwald, C. W., Hoffjægermester, Øbjerggaard pr. Sundby.

Wenzon, L., Landinspektør, Kjøbenhavn.

Christiansen, L., Proprietær til Venligheden pr. Hørs-
holm.

Trenckberg, Fr., Grosserer, Kjøbenhavn.

- Dall, N., Mejerikonsulent, Nykjøbing paa Falster.
 Dibbern, H., Forpagter paa Bredeløkke pr. Storehedinge.
 Fabricius, P. A., Forpagter paa Holmegaard pr. Rud-
 kjøbing.
 Fabricius, L. F., Forpagter paa Søholm pr. Narup.
 Fiehn, H., Forpagter paa Suellund pr. Vorup.
 Jensen, Axel Goverg, Proprietær til Enngdalsgaard pr.
 Trustrup, Aarhus.
 Jessen, P., Dyrslæge, Konsulent i Husdyrbrug. Rjhbun.
 Knipschildt, D. J., Forpagter paa Søbyføgaard pr.
 Ringe St.
 Krogh, Chr., Landbrugskandidat, p. t. Estland.
 Larsen, L., Gaardejer i Vangede.
 Lassen, C. E. F., Proprietær til Landsled pr. Stege.
 Maag, Carl, Grosserer, Kjøbenhavn.
 Møhl, Joh., Forpagter paa Nærumgaard pr. Holte.
 Møller, Nicolaus, Proprietær, Marielyst, Buddinge.
 Nielsen, N., Gaardejer i Risby pr. Taastrup.
 Orholm, C. E. Mourath, Forvalter paa Vinnike pr.
 Maribo.
 Pind, J., Premierlieutenant, til Lustrup pr. Randers.
 Rasmøse-Tune Herreders Landbosforening.
 Schmidt, Vilh., Grosserer, Kjøbenhavn.
 Skafte, Proprietær til Langgaarden pr. Grænge St.
 Thomsen, Rudv., Forpagter paa Edelgave pr. Taastrup.

Medlemstallet var ved Aarets Begyndelse 647. 3 Aarets Løb var der ialt indtraadt 49, og der var udtraadt 16, samt udslettet formedeltst Restance 1, saa at Medlemstallet nu var 679.

Det af Regnskabsførerne aflagte Regnskab for 1875—76 var blevet revideret af Revisorerne, og efter at være fundet i Orden havde Bestyrelsesraadet meddelt Regnskabsførerne Decharge derfor. Det forelagdes nu Generalforsamlingen.

Derefter forelagdes det af Bestyrelsen vedtagne Forslag til Virksomhedsplan for Selskabet og det dertil knyttede Budget

for Aaret 1ste April 1877 til 31te Marts 1878. Budgettet
lød saaledes:

Indtægt.

Konto.	Forventet Kassebeholdning $\frac{1}{4}$ 1877	3500 Kr.
A.	Medlemskontingenter	12880 —
B.	Renter af Selskabets Aktiver (Dbl. Kr. 296,304)	11872 —
C.	Statskassens Tilskud	3200 —
D.	Statsraad Schous Legat	200 —
E.	Forskjellige Indtægter, navnlig ved Salg af Forlagsfrister	1848 —
		<hr/>
		33500 Kr.

Udgift.

Konto.		
1.	Udarbejdelse og Trykning af landsøkonomiske Skrifter	5100 Kr.
2.	Anskaffelse af landsøkonomiske og naturvidens- skabelige Skrifter til Uddeling	6000 —
3.	Selskabets Foredrags- og Diskussionsmøder	500 —
4.	Folkelig Undervisning, navnlig ved populære Foredrag	200 —
5.	Mælkeriproduktionens Fremme	3000 —
6.	Kvægavlens Fremme	3000 —
7.	Rejseunderstøttelser	3500 —
8.	Selskabets Lærlinger	1200 —
9.	Hædersbelønninger for Landboflid	200 —
10.	Diavlen og andre til Landbruget sig støttende Erhverv	500 —
11.	Færøerne, Island og Grønland	480 —
12.	Udstillinger	800 —
13.	Dræningens Fremme	400 —
14.	Forsøg, kemiske Analyser o. lign.	1000 —
15.	Lønninger og Enkeunderstøttelser	4000 —
16.	Regnskabsføring	920 —
		<hr/>

Doverføres . . 30800 Kr.

	Oversført . . .	30800 Kr.
17.	Fragt og Porto	600 —
18.	Kontorudgift, Inventarium, Bekjendtgjørelser, Brændsel	900 —
		<hr/> 32300 Kr.
	Indtægt . . .	<hr/> 33500 —
	Forventet Kassebeholdning ³¹ / ₃ 1878 . . .	1200 Kr.

Budgettet ledsagedes af følgende Oplysninger:

ad Konto B. Selskabets Aktiver ere blevne forøgede ved en Gave af 2200 Kr. til Mejeridriftens Fremme fra Grosserer G. Busck, for hvilken Gave Hr. Busck, der var tilstede, af Præsidenten modtog Selskabets Tak, hvortil Forsamlingen sluttede sig ved at rejse sig.

ad Konto 1. I det forløbne Aar har Selskabet udgivet sin Aarsberetning for 1875. — Trykningen af den nye Udgave af Dreiers danske Foderurter, der besørges af Professor Lange og Cand. polyt. Kostrup, er nu i det Væsentlige afsluttet, saa at Bogen vil kunne udkomme lidt ind i det nye Aar. — Hannemanns Vejledning til Dræning er færdigtrykt og vil i den nærmeste Tid blive omsendt til Medlemmerne. Denne Bog er fremkommen som Besvarelse af en Prisopgave, Selskabet udsatte den 25de November 1867. Bedømmelsesudvalget foreslog nogle Ændringer i Manuskriptet, inden det kunde tilraade Selskabet at tilkjende Forfatteren den udsatte Pris. Disse bleve imidlertid kun for en Del udførte, medens Forfatteren levede, da han var stærkt optagen af Arbejder paa Lolland og Falster, foranledigede ved Stormfloden 1872. Efter hans Død indsendte hans Enke paany Manuskriptet med de af ham foretagne Ændringer samt med Tilføjelser, som Professor Colding havde foretaget paa Basis af Forhandlinger, han havde ført med Forfatteren. Manuskriptet sendtes atter Bedømmelsesudvalget, og efter at dette med Enkefru Hannemanns Indvilligelse havde foretaget nogle Ændringer i Manuskriptet, indstillede det dette til Prisbelønningen og til

at udgives af Selskabet. Naar der da nu om kort Tid vil foreligge et Værk, som sikkert vil yde den danske Landmand mangan nyttig og god Vejledning i denne vigtige Grundforbedring, saa maa Selskabet føle sig særlig opfordret til at bringe Bedømmelsesudvalget, Professor Holmberg, Inspektør Buus og Proprietær Heide en varm Tak for den Omhyggelighed og Dydighed, hvormed det har behandlet denne Sag, og det store Offer af Tid, som det har bragt i dette Djemed, ligesom ogsaa en Tak til Professor Colding for de kyndige og værdifulde Bidrag, han har ydet i saa Henseende.

ad Konto. 2. Ifølge et nys modtaget Brev fra Professor Schiødt vil et Hefte med 10 Tavler af hans under Arbejde værende Værk om de danske Mark- og Skovinspekter udkomme i Løbet af næste Aar, og dette har Selskabet ifølge Generalforsamlingens Beslutning ifjor lovet at støtte med 500 Kr. pr. Hefte.

Foruden de sædvanlige Tidsskrifter er der anskaffet:

100	Explr. af Mads Hansens Husmandsbog.
25	— „ Martens: Kvægavlen og Mejeridriften.
100	— „ Valentiner: Landbruget.
25	— „ Segelde: Mejerilæringen.
5	Expl. af den danske Frugthave.
100	— „ Abildgaard: Kvæglæge, ved Westring.
3	— „ Cartes synoptiques journalières.
50	— „ Galschiøtt: Vejledning i Hævebrug.
25	— „ Schumann: Udgangsaaret.
100	— „ Hannemann: Landmaaling og Nivellement.

Selskabet har i 1875—76 uddelt foruden til sine Medlemmer

til 35	Laanebibliotheker . . .	2245	Bind.
„	Selskabets Lærlinger . . .	599	—
„	Andre	16	—

Salt . . 2860 Bind.

ad Konto 3. I det forløbne Aar er der i Selskabet holdt 6 Foredrags- og Diskussionsmøder.

ad Konto 4. Der er tilstaaet Skolelærer Nielsen i Orsløv et Exemplar af alle 4 hidtil udkomne Rækker af Tidsskrift f. Landøkonomi, som han ifølge Ansøgning ønskede til Fremme af sine økonomisk-botaniske Studier.

ad Konto 5. Ifølge Selskabets Opfordring har Professor Segelcke i Sommer foretaget en Rejse til Nordamerika, navnlig for at gøre sig bekendt med Mejeriproduktionens Standpunkt i de bedste dervedværende Mejeriegne. Af de 2000 Kr., som han modtog i dette Djemed, har det Classenske Fideikommiss bidraget 1000.

Ifølge Generalforsamlingens Beslutning ifjor har Selskabet bidraget 1400 Kroner til de af Docent Fjord fortsatte Forsøg angaaende Opbevaring af Sne og Is.

ad Konto 6. I den første Halvdel af Aaret fortsatte Dyrlæge Jessen paa Selskabets Opfordring og Bekostning sine Rejser i Udlandet for at kunne overtage den paatænkte Funktion som Konsulent i Husdyrbrug. Ved sin Hjemkomst i Begyndelsen af Sommeren forelagde han Præsidiumet et foreløbigt Udkast for sin Virksomhed, og Selskabet opfordrede ham da til i den forløbne Sommer at berejse Dyrskuerne og bearbejde sine Rejseindtægter, og han har nu i Efteraaret begyndt sin Funktion i Selskabets Tjeneste.

ad Konto 7. I det forløbne Aar har Selskabet uddelt følgende Rejseunderstøttelser: Havebrugskandidat M. P. Andersen, Horsens, for at gøre sig kjendt med Dyrtænkningen af Mark- og Havefrø i England. 300 Kr. — Gartner Carl Hansen en fornøjet Rejseunderstøttelse af 400 Kr. til Fortsættelse af sine Studier i Zürich. — Landbrugskandidat R. S. Petersen for at blive kjendt med de vigtigste Husdyrstammer her i Landet. 300 Kr. — Assistent, Dyrlæge E. Becker for at blive kjendt med smitsomme Sygdomme i Udlandet, navnlig Drens ondartede Lungesyge. 300 Kr. — Distriktsdyrlæge Johannes Arup i samme Djemed. 300 Kr. —

Mejeriasistent, Landbrugslandidat S. P. Leegaard til en Rejse her i Landet for at blive kendt med Engenes Behandling. 200 Kr.

ad Konto 8. Af Landvæfenslærlinger var der i Begyndelsen af 1876	131
Antagne i Aarets Løb	44
Afgaaede med Lærebrev	28
Afgaaede uden Lærebrev	21
	<hr/>
For Djebliffet	126
Af Mejerilærlinger var der i Begyndelsen af 1876.	12
Antagne i Aarets Løb	3
Afgaaede med Lærebrev	5
Afgaaet uden Lærebrev	1
	<hr/>
For Djebliffet	9
Af Mejeribestyrerlærlinger var der i Begyndelsen af 1876	4
Afgaaet med Lærebrev	1
	<hr/>
For Djebliffet	3
Af Mejeribødkerlærlinger var der i Begyndelsen af 1876.	5
Antagne i Aarets Løb	2
Afgaaet med Lærebrev	1
	<hr/>
For Djebliffet	6
Af stotste Lærlinger.	2

ad Konto 9. Der var i Aarets Løb uddelt for Landboflid: 5te Sølvbæger til Boelsmand Niels Jensen af Bodholt, Bording Sogn, Ringkjøbing Amt.

5te Sølvbæger til Boelsmand Rasmus Peter Sørensen af Stræe, Torning Sogn, Viborg Amt.

5te Sølvbæger til Fæstebonden Anders Jensen af Løvdal Mark, Ove Sogn, Aalborg Amt.

5te Sølvbæger til Husmand Christen Mogenssen af Nyrup Mark, Gislum Sogn, Aalborg Amt.

Hædrende Dmtale til Husmand Erik Sørensen, Hvolbæl
Markt, Fruering Sogn, Aarhus Amt.

Hædrende Dmtale til Husmand Christen Henriksen,
Nordenbro Markt, Magleby Sogn, Volland.

Hædrende Dmtale til Husmand Christen Ove Chri-
stiansen af Hee Sogn, Ringkjøbing Amt.

ad Konto 10. Diavlerforeningen af 5te Juli 1866 er
paany bleven støttet med 50 Kr.

Bed Bestyrelsesmødet den 17de Oktober besluttedes det at
understøtte Foreningen for Dyrrkingen af indenlandsk
Frø med 300 Kr. for det kommende Aar.

Professor Jørgensen. Foreningen for indenlandsk
Frøavl er nu og har endnu ikke udrettet videre end at afholde
en Udstilling i Oktober Maaned, om hvilken der er fremkommet
en Beretning, som er interessant og oplysende. Meningen med
denne Forenings Oprettelse er den, at man vil bestræbe sig
for at skaffe en Sikkerhed tilveje med Hensyn til at erholde
uforfalsket Frø, som nogenlunde kan staa ved Siden af den
Sikkerhed, der nu eksisterer for Gjødningens Bedkommende.
Bed Siden heraf vil man forsøge, om det ikke er muligt at
producere indenlandsk Frø for derved at skaffe en endnu større
Garanti tilstede. Da det er et stort Maal, denne Forening
har sat sig, da den endnu er i sin første Skikkelse, og da den
staaer uden Midler og med et ringe Antal Medlemmer, har
Selskabet anseet det for nødvendigt at hjælpe den frem over de
første Fødselsmerter, senere vil den nok kunne hjælpe sig selv.

ad Konto 11. Foruden Indkjøb og Opsendelse til Fær-
serne af et Par unge indiske Tyre, til hvis Indkjøb Kammer-
raad Qvistgaard i Hjørring har ydet Selskabet sin kyndige
Assistance, skal bemærkes, at Inspektør Feilberg ifølge Sel-
skabets Opfordring i Sommer har berejst den sydlige Del af
Island for efter til næste Sommer at have berejst den nordlige
Del at udtale sig om, hvorvidt der vil kunne paavises virk-
somme Midler til Ophjælpning af det islandsk Jordbrug.
Han modtog til sin Rejse i Sommer 1000 Kr., af hvilke det
islandsk Ministerium paa Selskabets Henstilling har bidraget
de 500 Kr.

ad Konto 12. Gjennem Indenrigsministeriet har Selskabet modtaget en til Regjeringen fremkommen Henvendelse fra Komiteen for en international Mælkeriudstilling i Hamburg i Februar 1877, ifølge hvilken Henvendelse Danmarks Deltagelse i den nævnte Udstilling ansees som meget ønskelig, og der derfor anmodes om, at Programmet maa blive bragt til offentlig Kundskab herhjemme. — Selskabet har ment bedst at imødekomme denne Henvendelse ved at anmode de Landboforeninger, der ere Medlemmer af Selskabet, om at uddele Programmet for Udstillingen til de Mejerier indenfor deres Virkefreds, hvor der menes at maatte være særlig Interesse for at deltage i Udstillingen, og man sendte i dette Øjemed hver Landboforening en Del Exemplarer af Programmet.

Statsraad Tesdorpf. Der foreligger vistnok ikke for Selskabet nogen direkte Anledning til videre at fremme den Opfordring, som Regjeringen har stillet til Selskabet; men personlig staaer han i et saadant Forhold til denne Sag, at han føler sig opfordret og forpligtet til efter Gode at fremme den. Taleren er Hamburger af Fødsel, og man har derfor henvendt sig til ham med Opfordring til at indtræde som Medlem af Bestyrelsen, noget, han ikke blot ikke kunde undslaa sig for, men endog saa paastjønede og takkede for. Naar han nu — ikke som Medlem af dette Selskabs Bestyrelse, men som Jordbruger i Danmark — henvender sig til en Del af Landets Jordbrugere med Anmodning om at støtte en Sag, om hvis Nytte for Danmark der vistnok næppe kan være meget forskellige Meninger, saa er det, fordi man efter hans Mening bør tage under alvorlig Overvejelse, om der dog ikke kunde være Anledning for flere af de Herrer til at støtte Sagen, som er beregnet paa at godtgjøre det Standpunkt, hvorpaa Mejerivæsenet for Tiden staaer i en Del af Europa. Da nu Danmark i saa Henseende spiller en betydelig Rolle, er det en Selvfølge, at man i Hamburg har ment at burde henvende sig til Danmark med Opfordring til at tage Del. Dette er, hvad Taleren paa dette Stadium af Sagen har troet sig opfordret til at fremkomme med offentlig; men han skal tillade sig at rette en personlig Opfordring til de Mænd, som han antager ere særlig faldede til at repræsentere Mejeriet paa en saadan Stridsmark.

Grosserer Broge maa spørge Etatsraad Tesdorpf, om Anmeldelsesfristen er forlænget, thi efter hvad han veed, er den først fastsatte Termin udløben.

Etatsraad Tesdorpf har rettet en Anmodning til Komiteen om at forlænge Fristen til den 1ste Januar og har faaet det Svar, at man gif ind derpaa. Herom har han meddeelt Underretning i Berlingske Tidende. Forøvrigt har han rettet tre Anmodninger til Komiteen: 1) at der blev indrømmet Danmark Ret til en kollektiv Udstilling. Herpaa har man svaret, at saadant var indrømmet Finland, Liefland, Lithauen, Ost- og Westpreussen, vore gamle Hertugdømmer og Hannover, og at man naturligvis vilde være særdeles glad ved, at en saadan ogsaa kunde ventes fra Danmark. 2) at Anmeldelsesfristen uddvidedes til den 1ste Januar. Svaret herpaa kjendes, og 3) at man i Modsatning til Vedtægterne vilde bekjendtgjøre Navnene paa de prisbelønnede Deltagere. Ifølge Vedtægterne skulde dette nemlig ikke ske, og det var motiveret derved, at der var ikke saa ganske saa, der ikke ønskede deres Navn bekjendtgjort. Herpaa har man svaret, at man ventede i den nærmeste Fremtid at kunne udtale, at ogsaa denne Anmodning var efterkommen.

Fra Bestyrelsen af Fond til Landmænds Uddannelse, hvis Sekretærforretninger velvillig besørges af Hr. E. Møller-Holst, var modtaget følgende Aarsberetning:

Bestyrelsen for det 7de Forretningsaar modtog ved sin Tiltrædelse en Sparekassebeholdning af	810 Rr. 42 Ø.
Hertil er kommet fra 5 tidligere Bidragydere	45 — " —
— " — Renter i Decbr. og Juni	
Terminer	28 — 83 —
	<hr/>
Salt . .	884 Rr. 25 Ø.

Der er ingen Obligationer indkjøbt, og Grundfondet har ingen Udgifter havt.

Fondets Rentemidler have for det forløbne Aar bestaaet i:

en Beholdning af	129 Kr. 75 Ø.
et ikke hævet Bidrag for Juli f. A.	20 — " —
Renter i Privatbanken	1 — 28 —
Renter i Juni og Decbr. Terminer 1876 af 20600 Kr. kgl. Obligationer	824 — " —

Salt . . 975 Kr. 3 Ø.

Efter Bestyrelsens den 27de Marts udstedte Betjendtgjørelse om de ledige Stipendier indkom 4 Ansøgninger, hvoraf 3 kunde komme i Betragtning. Der tilstodes saaledes Landbrugseleverne Jacob Hansen og Anders Hansen, der begge i afvigte Aar havde Understøttelse fra Fondet, hver 240 Kr., nemlig 30 Kr. maanedlig i 8 Maaneder. Desuden tilstodes Niels Peter Hansen af Ugelbølle ved Randers, Husmandsøn og Højskoleelev, 19 Aar gammel, en lignende Understøttelse af 240 Kr., nemlig 20 Kr. maanedlig i 12 Maaneder, fra 23de August i Aar at regne, for at indtræde som Landbrugselev ved Landbohøjskolen.

Udgifterne have i Henhold hertil været:

3 Stipendier à 240 Kr. . . 720 Kr. " Ø.

Betjendtgjørelser i „Vrl. Td.“ 14 — 24 —

734 Kr. 24 Ø.

Der vil saaledes blive en Beholdning af 240 Kr. 79 Ø. at overføre paa næste Aars Regnskab.

Efterat Budgettet med dets Bemærkninger var forelagt og gennemgaaet af Præsidenten, udspandt sig følgende Diskussion:

Profesor Profch: Da en ny Funktionær (Dyrlæge Jessen som Konsulent i Husdyrbrug) nu træder til, forekommer det Taleren, at det ikke burde gaa ganske uanset hen, især da hele denne Sag har havt en temmelig besværlig Fødsel. Taleren har flere Gange havt Lejlighed til at beklage, at man ikke allerede tidligere har begyndt paa denne Sag. Men da man nu endelig er kommen til det Standpunkt, at en kompetent Mand skal begynde sin Virksomhed, er der Anledning til at lykønske Selskabet til denne Begyndelse, og han kan saa meget mere gjøre det, som han ikke alene efter denne Mand's tidligere Historie, men ogsaa efter hvad

man har seet af ham, efter at han har sat sig ind i sin Funktion, tør vente, at han vil arbejde i samme Retning, som en stor Del af Landhøststanden allerede i en lang Aarrække har erkjendt for at være den ijenligste for Husdyravlens Fremme. Idet han nu tiltræder, er det ikke mere end billigt, at der gjøres opmærksom paa, at det er til Løsningen af en ganske overordentlig vanskelig Opgave, han gaaer, og man maa være berettiget til at vente, at dette Selskabs Medlemmer træde ham understøttende imøde, da Opgaven ellers maa siges at være uoverkommelig for den enkelte. Spørgsmaalet, hvorom det her drejer sig, er et af de vigtigste, der nogensinde har foreligget for dette Selskab, idet Forholdene i Landet hidtil have været meget uheldige i saa Henseende; ja der er vistnok intet Land, hvor man som her har ladet saa umaadelige Kapitaler være ikke alene uden ledende Mænd, men ogsaa uden Tilsyn. Hvorledes Tilstanden egentlig var tidligere, havde mindre at bethyde, da Husdyravlens ikke spillede en saa stor Rolle i Landbruget, som den nu gjør og vil gjøre endnu mere i Fremtiden; men netop herfor er det af stor Vigtighed at standse de Misgreb, der hidtil ere bleve gjorte, og som i høj Grad have indvirket paa den Kapitalværld, der ligger i Husdyravlens. Jo mere man seer sig om i Landet, jo mere kommer man til Overbevisning om, at den Ulykke, der i Virkeligheden er skeet, er overordentlig omfattende og er løben op til en meget bethdelig Sum, som er gaaet tabt, og som man dristig kan sige kunde være reddet, dersom der tidligere havde været Vejledning tilstede. Herpaa har man Exempel i de Tilfælde, hvor der har været en god Billie til at benytte den Vejledning, der kunde erhverves. Taleren troer derfor som sagt, at det er billigt lige over for den Mand, der nu træder til, at gøre opmærksom paa den herfænde Tilstand, forbi man ellers vilde komme til at stille ubillige Fordringer til ham; men skjøndt det er et Herkulesarbejde, der lægges paa ham, er der vistnok ingen, der vilde gaa bedre dertil end han. Skjøndt Selskabet nu har taget sig af denne Sag, har Staten dog ogsaa Forpligtelser ligeoverfor den. Den bør føre et saadant Tilsyn med det hele, at man til enhver Tid veed, hvorledes Stillingen er, og det bør den ikke styde fra sig indtil videre.

Professør Jørgensen: Det er vistnok fuldkommen besøjet, hvad Professør Prosch udtalte, at man ikke maa stille alt for store Fordringer strax til Vedkommende. Endnu kjende vi jo kun lidet til Hr. Jesen, men vi have faaet det Indtryk, baade af de Indberetninger, han har sendt hjem fra Udlandet, og af hvad vi have seet af ham her hjemme, at han nærer stor Inter-

esøe for sit Kalb og seer paa Sagen med et sundt Blik, og at han vil gjøre sit bedste for at bevirke en bedre Tingenes Tilstand. I Løbet af Sommeren har han rejst omkring i Landet til de forskjellige Dyrskuer, og i Vinter vil han begynde at virke. Taleren maa indtrængende anbefale ham til Landmændene og bede dem om at komme ham imøde med Venlighed. Vel kan hans praktiske Erfaring herhjemme ikke være omfattende, men hans Kjendskab til de fremmede Landes Husdyravl og Principerne, hvorpaa den er bygget, kunne være dem til Nytte. Det er at haabe, at han i Løbet af Vinteren paa dette Sted vil udtale sig om et eller andet Punkt angaaende den Sag, han nu skal beskæftige sig med.

Docent Bay maa bede om Ordet i Følelsen af den vigtige Stilling, Selskabet i det hele taget indtager til hele Landets Agerbrug og Husdyravl, og naar der er fremlagt en Beretning om Selskabets Virksomhed, kan der vel spørges, om ogsaa det er taget med, som vi behøve. Kaste vi nu Blikket paa Aarsberetningerne, da fremgaaer deraf en ganske mærkværdig Stabilitet i dem alle i de sidste Decennier. Taleren vil strax udtale sin og vistnok Alles Tak til Præsidiumet for denne Stabilitet, som ligger for et Selskab som dette. Det skal være konservativt; men lader man ikke Konservatismen gaa et Skridt vel vidt? Spørgsmaalet er: Følge vi med Tiden, og holde vi ikke igjen. Taleren troer, at der er store Spørgsmaal, som med Rette fortjene at drages frem her i Landhusholdnings-selskabet som den højeste Autoritet i alt, hvad der angaaer Landvæsenet, og han skal tillade sig at omtale et Par af dem. Naar vi se hen til, hvad der er gjort for at skaffe tilstrækkelig Arbejdskraft, da finde vi der kun er udrettet meget lidt, kun rørt ved enkelte Punkter, som f. Ex. Mallepigernes Stilling. Naar han taler om Arbejdskraft, mener han ikke den levende, men den døde, og det er paa den, at han vil henlede Opmærksomheden. Der er ikke en Landmand, uden at han mere og mere bliver afhængig af Jern og Kul, og da vi jo alle vide, at der hviler en betydelig Told paa disse to Artikler, bør Landhusholdnings-selskabet ved Toldreformen, som stadig staaer paa Dagsordenen, itide tale i Landmændenes Navn og sige: Staf os Lettelse ved Anskaffelsen af vor Arbejdskraft. Taleren gjør opmærksom herpaa, paa Grund af den Skjæbne, der synes at skulle ramme Sukkerroedyrkingen herhjemme. Vi vide alle, at Landhusholdnings-selskabet tog fat paa dette Spørgsmaal to Aar efter, at det var blevet behandlet af Lovgivningsmagten, og kom derved post festum, i alt Fald saa sent, at der ikke var Haab om at redressere det, efter Talerens Mening, altfor store Mis-

greb, som var steet. Det er derfor, at Taleren retter sin Opfordring til Præsidiets om særlig at tage disse Forhold under Overvejelse. — Taleren skal nu kaste Blikket paa en anden Sag, nemlig den stedmoderlige Behandling, som den ene af Landbrugets to Ørene har lidt under her i Landet. Jordens Dyrkning er den første Del af Landbruget, men Husdyravlen er ganske sikkert den anden Del, og denne staaer langt tilbage. Taleren maa med Professor Prosch udtale sin Glæde over, at man nu endelig er kommen saa vidt, at der skal forsøges paa at raade Bod i saa Henseende; men der mangler endnu meget. Der mangler et nøje Kjendskab til Foderstofferne, til deres Indvirkning paa Organismen, til deres Blandingsforhold for at give et tilfredsstillende Resultat, saa at ikke Tusinder og Tusinder skulle kastes ud af Landmændene ved forskellige frugtesløse Forsøg osv. At der anstilles Forsøg i denne Retning og nærmest ved Selskabets Understøttelse, derpaa skal Taleren tillade sig at henlede Præsidiets Opmærksomhed. Hvad Taleren har fremsført, har netop for saa Djeblikke siden faaet en Støtte i en Udtalelse fra Præsidiets om en Rejseunderstøttelse, som skal gives Hr. Feilberg til Island. Taleren har særdeles megen Agtelse for Hr. Feilberg; han troer, at han er fuldkommen stiftet til den Rejse, der er bestemt for ham; men naar det særlig er udhævet, at det er Jordbruget, som han skal arbejde for paa Island, saa have vi her igjen en Betrættelse paa, at det er den ene af Landbrugets to Ørene, man trækker frem, og er der noget Sted, hvor den anden Øren, Husdyravlen, bør trækkes frem, saa er det paa Island. Allerede for 200 Aar tilbage i Tiden følte den danske Regjering, at der burde gjøres noget for Husdyravlen paa Island, og derfor skriver sig Indførelsen af forskellige Dyr, saasom Kendsdyret fra Norge. — Naar man nu seer paa disse Sager, da forholder det sig saaledes, at Danmark bestaaer, saa lille det er, af to væsentlig affondrede Dele: Jylland og Vorne. Jordbunden er forskjellig, de klimatiske Forhold ere forskjellig, og Udviklingen i det Hele taget er forskjellig, og spørger man da, for hvem Arbejdskraften har den største Betydning, da maa herpaa ganske sikkert svares for den Provinds, hvor Folkemængden er mindst, nemlig Jylland; og spørger man, for hvem Husdyravlen har den største Betydning, ja saa er ogsaa Svaret: for Jylland. Men hvad kan da være Grunden til, at disse to Ting ikke ere blevne trukne frem i første Række? Taleren skal i saa Henseende kun tillade sig at henpege paa, at for to Aar siden faldt her Udtalelser, som lode skimte en Personforandring indenfor Præsidiets. Han vil nu opfordre til, at der ind i Præsidiets føres en Mand, der særlig kan tale Jyllands Sag.

Grosserer Broge maa fra et Kjøbmandsstandpunkt gjøre opmærksom paa den ubetydelige Rolle, Tolben paa Kul og Jern spiller overfor Konjunkturerne.

Docent Bay maa gjøre Hr. Broge opmærksom paa, at Konjunkturerne er noget, der træffer hele Verden, medens Tolben, som er et ikke ganske ringe Antal Procent af Prisen, træffer det enkelte Land. Skulle vi kunne levere vore Kornvarer til England til samme Pris som andre Lande, maa vi ogsaa være stillede under de samme Forhold som de. Med de nuværende Fragtpriser vilde vi, hvis vi ikke havde Tolben, kunne have Kullene lige saa billige som London.

Sekretær la Cour maa angaaende Udtrykket: „islandst Jordbrug,“ som er benyttet i de af Præsidiets forelagte Meddelelser, bemærke, at det er ubesøjet af dette Udtryk at drage den Slutning, at der ingen Interesse er tilstede hos Bestyrelsen for Husdyravlens. Naar man i eet Udtryk vilde antyde Formaalet for Inspektør Feilbergs Rejse, kunde man benytte sig af Ordene islandst Jordbrug eller Agerbrug eller Landbrug, men da de to sidste Begreber tit foruden Græsbrug tillige omfattede Korn dyrkning, og det er paa Græsbruget, at man mener, Hovedvægten bør lægges, saa valgte man at bruge Ordet Jordbrug, der saa langt fra kan stilles i Modsetning til Husdyrbrug, at hint jo netop forbereder Vilkaarene for dette.

Profesfor Førgensen skal bemærke, at hvad Selskabet har gjort for Island gaaer væsentlig i Retning af at forbedre Græs-gangene, og det er steet ved at sende Engmestre derop. Man har altsaa sørget for at skaffe Foder tilveje for Husdyrene og derved viist, at der ikke er Ligegyldighed tilstede for Husdyravlens.

Godssejer Ingerslev skal gjøre et Par Bemærkninger i Anledning af Docent Bays Foredrag. Man kan ganske vist paa-skjønne, at der rettes Opfordring til at gaa fremad, og ønske, at det maa ske; men der er dog en lille Nuance mellem Talerens Opfattelse af, hvad der bør være Bestræbelserne for Landhus-holdningselskabets Virksomhed, og den, som Docent Bay gjorde gjældende. Saa længe Taleren har fulgt Landhusholdnings-selskabets Virksomhed, har han fundet, at der har været Fasthed tilstede; man har ikke givet Slip paa de Goder, man engang har etableret, og der er kommet ikke lidt Nyt frem, og der er Forhold, hvor man ligefrem har viist Staten Vej. Selskabet har saaledes paabegyndt de meteorologiske Jagttagelser ved Hjælp

af Videnskabsmænd og opgav dem først, da Staten overtog dem. En anden Sag, hvori Landhusboldningssekskabet har viist Landmændene Vej, er Kvægtransporten til England. Ligeledes troer Taleren, at Sekskabet har Fortjeneste af, at Behandlingen af Kvæget paa de danske Skibe nu gennemgaaende er god. Der er vistnok ingen Affender af Kvæg, som benytter de engelske Skibe, naar han kan faa Kvæget med danske. Endvidere skal Taleren nævne Mejerivæsenet; ogsaa paa dette holder Sekskabet fast. Endelig kan Taleren nævne Sekskabet's Bestemmelse om at tage sig af Husdyravlen, og her er en Opgave, som er overordentlig vanskelig, fordi vi staa mindre godt i saa Henseende. Det er uden Tvivl, at her er en Sag, som Staten burde tage sig af, og det gjøres vistnok ogsaa andre Steder; men da nu Sekskabet har taget den for, maa man ogsaa haabe, at den vil blive holdt fast, og at man maa være heldig med at bryde Banen og aabne Døren for, at her kan udrettes noget. Taleren har sagt alt dette for at vise, at man ikke har staaet stille. Derimod maa han erklære sig enig med Hr. Bay i, at det havde været ønskeligt, om man, dengang Sukkerroevæsenet kom op, havde haft mere Dje for denne Ting, end man havde. — Hvad der egentlig bragte Taleren til at tage Ordet, var Hr. Bays Udtalelse om Arbejdsforholdene og Lødsforholdene. Disse Forhold have ganske vist Betydning for Agerbruget, men de have ogsaa Betydning i anden Retning, og Taleren troer derfor, at det er vel betænkt, at man ikke optager disse Spørgsmaal. Vil man gjøre det, maa man i alt Fald kun optage dem indenfor snevne Grænser; thi hvis man vil udvide Omraadet og komme ind paa den socialpolitiske Side af Sagen, gaaer man en mindre heldig Vej, og en Vej, som ikke før har været betraadt af Sekskabet. — Endelig skal Taleren som Iyde bemærke, at han ikke har stमित, at Sekskabet har gjort nogen Forskjel paa Sjælland og Værne, eller at der er Trang til en forøget Virksomhed for Sjællands Bedkommende fremfor Værnes. Den aabnede Kvægudførsel til Storbritanien er specielt kommen Sjælland tilgode.

Docent Bay: Det var en Fremrykning med alle Tropper til et Hovedslag; under Paukers og Trompeters Klang synes Taleren at være fuldstændig staaet af Marken. — Taleren har ikke nægtet Betydningen af Sekskabet's Virksomhed, men kun draget Ting frem, som ogsaa kunde ligge for Sekskabet. Og naar der advares mod at komme ind paa Løds-spørgsmaalet, fordi det berører ogsaa andre Interesser, da maa han gjøre opmærksom paa, at Politiken breder sig ud til alle Steder; man kan altsaa ikke engang gaa i Theatret, fordi Politiken ogsaa breder sig der-

til. Præsbidet har været med til at diskutere Spørgsmaalet om Told paa Ost, og Taleren maa aldeles bestemt hævde, at Spørgsmaalet meget godt kan fremmes, uden at det kan siges, at der ligger Spor af Politik deri. Naar endelig den foregaaende ærede Taler sagde, at Jylland har været truffet med, og at det ikke har været tilfidsfat ligeoverfor de øvrige Provinde, saa troer Taleren, at det er en aldeles subjektiv Opfattelse. Han er ogsaa Thyde og har Lov til at sætte sin subjektive Opfattelse ved Siden af Hr. Ingerslevs.

Statsraad Tessdorff: Den ærede sidste Taler beklagede for, at der ikke i Bestyrelsen var en Mand, som kunde bringe den til at tage sig lidt mere af Husdyravl, end den nu gjør. Eftersom Taleren er det sidstvalgte Medlem af Bestyrelsen, vil han her benytte Lejligheden til at takke Danmarks Landmænd for den Tillid, man atter har viist ham ved at betro ham en saadan Hæderspost. Paa Grund af det ikke ubetydelige Arbejde, som i mange Retninger paahviler ham, havde han paa ingen Maade havt noget imod, om man havde vraget ham og sat en anden ind i Bestyrelsen, som mere end han saa sig istand til at fremme Husdyravl. Hvad Selskabets Virksomhed isvrigt angaaer, som er bleven kritiseret i store Omrids, skal han kun tillade sig at bemærke, at Selskabet raader over 33000 Kr. om Aaret, og i Forhold til Selskabets Opgave er det en overordentlig begrænset Sum. Det vilde derfor ikke kunne udrette saa meget, som det gjør, naar det ikke havde den Assistance af Landmændene rundt omkring i Landet, som det har, og som er langt mere værd end de 33000 Kr. Selskabet banker stadig paa manges Døre og beder om Hjælp, og den ydes med en saadan Velvillie, at Selskabets Bestyrelse vistnok maa føle en stærk Trang til at henvende en Tak til Landmændene for denne; thi uden den vilde Selskabet ikke se sig istand til at udrette det, det i Virkeligheden gjør, og som er langt bethdeligere, end man ved et overfladisk Blik er istand til at overstue. Skulde Selskabets Virksomhed og Indflydelse paa det fremadskridende Agerbrug og Husdyravl i de sidste Decennier noje drøftes og analyseres, vilde det nok vise sig, at Selskabet i Forhold til sine Midler har en ganske væsentlig Andel i Jordens stigende Værdi, et bedre Velvære osv. Man siger i dette Øjeblik, at hvad der burde gøres for Husdyravl ikke er stekt Fjeldst. Men eksisterer der noget Land i Verden, hvor der er foregaaet en saadan Forandring med Hensyn til Landets Produkter som i Danmark, hvor Exporten har fremvist et saadant Fremskridt med Hensyn til alle Husdyrprodukterne, at det vækker Forbauselse? Taleren er aldeles overbevist om, at naar

der var Fremmede tilstede og hørte paa denne Diskussion, vilde de forundre sig over, at det ikke paaaffjønes mere. Se vi henhiltselig af vore Husdyrprodukter, det være sig Smør, Kjød, Flæsk osv., saa er Forøgelsen saa overordentlig paaafaldende, at den kun kan være tilvejebragt ved meget energiske Bestræbelser for at fremme Husdyravlen i alle dens Grene. At Docent Bay, der kontrollerer Exporten, blandt de c. 21000 Kvæghøveder, som bortsendes fra Kjøbenhavn, seer mange Dyr, som paa ingen Maade repræsenterer os paa nogen værdig Maade, er vist nok; men ingen vil vistnok benægte, at der endnu staaer overordentlig meget tilbage at gjøre, og at der bør gjøres Anstrengelser i saa Henseende, og at dette Selskab er kaldet dertil, eftersom Regjeringen slet ikke direkte indvirker paa Landets Fremgang med Hensyn til Agerbrug og Husdyravl. Der er meget saa Lande, der saa ubelukkende ere henviste til disse Erhvervskilder som Danmark, og hvor der fra Regjeringens Side gjøres saa lidt for dem som her; man henviser det til private Bestræbelser, og dem ere vi derfor kaldede til at fremme. Vi staa paa Bagt og se efter, hvad der kan gjøres, og hvor der findes Kræfter, som kunne sættes i Bevægelse ved Hjælp af de Midler, vi disponere over. — En skarp og velvillig Kritik er fornøden, nyttig og sønkelig, thi den bidrager til at fremme vor Iver; men alt vel overvejet og bragt paa Bægtkaalen, troer Taleren, at Selskabet fortjener noget mere Paa-sjønelse, end der synes at ligge i Hr. Bays Ord. At Selskabet i Virkeligheden udfolder en energisk og fortjensfuld Virksomhed, er fremhævet af Hr. Ingerslev, og hvad der blev udtalt angaaende Toldforholdene, er imødegaaet tildels af Hr. Broge. Taleren har selv i sin Tid været Medlem af Toldudvalget, og der fandt man, at Tolden paa Jern og Kul paa ingen Maade spiller nogen stor Rolle for Agerbrugets Vedkommende, uagtet man dog ønskede, at alle Raastoffer kunde blive befrieede for Toldafgifter. — Det vilde iøvrigt være meget sønkeligt, naar Selskabets Virksomhed kritiseres, at det skeer paa en mere positiv Maade end skeet er, saa at Opmærksomheden kan henledes paa virkelige Hovedulemper; thi der er i Bestyrelsen en saa udmærket god Villie tilstede, for at Selskabet, der erkjendes for at være Landvæsenets Repræsentant, skal gjøre alt, hvad det seer sig istand til. Taleren tør borge for, at den gode Villie findes baade i Bestyrelsen og Bestyrelsesraadet, ja rundt omkring i Landet blandt de mange Selskabets støttende landøkonomiske Kræfter. Menner man imidlertid, at vi ikke fortjene Landmændenes Tillid, saa vilde det være meget sønkeligt, at det blev sagt tydelig og klart; thi i saa Fald vil vistnok Bestyrelsen være tilbøjelig til at trække sig tilbage og

vige Pladsen for andre Kræfter, som bedre vilde være istand til at klare denne Post.

Professur Prosch skal ikke videre deltage i denne Diskussion, i Særdeleshed da den Maade, hvorpaa den sidste Taler optraadte, i Grunden gjør al Diskussion umulig, men han skal kun sige, at det er underligt at høre udtalt særlig af en af Selskabets Præsidenter, at hele den lykkelige Tilstand, vi nu have levet i i en Række af Aar, skyldes Landmændenes Fortjenester. Det er en farlig Sætning, og den troer Taleren, at man maa vogte sig for, da den vil virke hæmmende. Ganske vist have vi gjort noget; men det er forsvindende mod det, som har skabt den lykkelige Tilstand, nemlig de heldige Konjunkturer og et umaadeligt Held. Der er ogsaa sagt, at det er Private, der bære Agerbruget, og det maa man lægge Mærke til; thi naar det er Private, der bære det, er det Privates Skyld, at det er blevet privat. Det var blot disse Punkter, Taleren troede at maatte gjøre opmærksom paa, da de kunne gjøre væsentlig Skade for Fremtiden.

Docent Bay har altid været glad ved Statsr. Tesdorpfs Stilling som Præsident, og han maa derfor bestemt hævde, at der aldrig har været Tale om nogen Opposition fra hans Side. Han maa endvidere hævde, at der ikke i hans Ord laa noget Spor af personligt Angreb; men han maa paa den anden Side slaa fast, hvad Professor Prosch sagde. Sluttelig skal han kun sige, at han meget nødig vilde have, at den Ytring skulde komme uden for Salen, at det ingen Betydning har for Agerbruget, om Tolden paa Kul og Jern bestaaer eller ej. Have de Herrer end ikke Maskiner paa deres Gaarde, saa bruge de dog Jernbaner og Dampskibe til at transportere deres Produkter paa, og det vilde gjøre Taleren ondt, om Selskabet skulde benyttes som Støtte for, at denne Told, som efter hans Mening er en af de skadeligste, skal blive ved at bestaa.

Gudssejer Ingerklev maa til den sidste Taler bemærke, at det er en Misforstaaelse fra hans Side, naar han troer, at det er udtalt, at Tolden paa Jern og Kul ingen Betydning har. Grosserer Broge har kun sagt, at Tolden ikke havde nogen Betydning i Sammenligning med de veylende Konjunkturer. For Resten skal han endnu bemærke, at man kan være nødt til at tage Del i en Forhandling om sociale eller politiske Spørgsmaal andetsteds; man kan være Folketingsmand eller Landthingsmand, og saa er man forpligtet til at tage Del deri; men deraf følger ikke, at man skal tage Del i en politisk eller social Dis-

kusfion indenfor disse Vægge. Det maa man fastholde. Ligeoverfor Etatsraad Tesdorpf maa Taleren sige, at han ikke opfatte Docent Bays Foredrag som et Angreb paa Landhus-holdningselskabet's Bestyrelse; men Etatsraad Tesdorpf har paa den anden Side heller ikke sagt andet, end at Selskabet har taget Del i de forskjellige Spørgsmaal i Forhold til dets Midler, og hvad det ellers raader over. Det følger isøvrigt af sig selv, at naar man kommer her, maa man have Lov til at sige, i hvilken Retning man ønsker, at Selskabet's Virksomhed skal gaa, uden at det derfor kan siges, at man gjør Angreb.

Præsidenten: Hr. Bay hentydede til, at det var ønskeligt at have en Thyde i Præsibiet. Dette Spørgsmaal har Taleren tidligere bragt paa Bane, og navnlig dengang der var Tale om at vælge ham ind i Præsibiet; thi da fremhævede han stærkt, at han syntes, at der kunde være Anledning til at vælge en Mand fra Sjælland. Der var imidlertid dengang en Bamselighed tilstede, en Bamselighed, som nu er noget mindre, nemlig den, at det er nødvendigt for Præsibiet at samles ofte, naar alle Forretninger skulle gaa med ønskelig Hurtighed, og derfor holdt man, paa, at den Valgte ikke maatte bo for langt fra Hovedstaden, hvor Møderne holdes.
